

Ο ΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΙΔΙΑ Τ.

S U M M A R I U M.

Eadem nocte Ulysses et Telemachus, prae lucente Minerva, arma omnia in superiorem partem aedium seponunt, ne quid teli aut munimenti procis ad manum sit (1-46); tum ipse solus cum Penelope confert sermonem, in quo similia, ut nuper ad Eumaeum, comminiscitur, Ulyssem in Creta apud se hospitio deversatum fingit, etiam vestitum eius et alia ad fidem faciendam vere describit, denique iurat, se apud Thesprotos de propinquo reditu ipsius audivisse (47-307). Delectata his nuntiis Penelope, hospitalis officii causa, ei pedes ablui iubet; quod dum facit Euryyclea nutrix, ab ea primum agnoscitur ex cicatrice, quam in Parnasso quondam venans acceperat; sed coercet statim mulierem, ne quid ultra quaerat vel garriat (308-507). Ulyssi dehinc ignara rei Penelope ominosum de reduce mox coniuge somnium narrat (508-553); cui tamen non satis confisa exponit, se postero die procis certamen oblaturam, atque ei, qui Ulyssis arcum facillime intenderit, sagittisque destinata ferierit, continuo nupturam esse (554-581). Quod consilium quum approbavit Ulyssi, cubitum illa discedit (582-604).

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α Σ Τ.

Ὀδυσσεύς καὶ Πηνελόπης ὁμιλία.
Ἀναγνωρισμὸς ὑπὸ Εὐρυκλείας.

Ἀντὰρ ὃ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων·
αἴψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Τηλέμαχε, χρὴ τεύχε' Ἀρήϊα κατθέμεν εἴσω
πάντα μάλ'· ἀντὰρ μνηστήρας μαλακοῖς ἐπέεσσιν 5
παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες·
ἐκ καπνοῦ κατέθηκ'· ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἔωκει,
οἷά ποτε Τροίηνδε κίων κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
ἀλλὰ κατήμισται, ὅσσον πυρὸς ἵκετ' ἀϋτμή.
πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων, 10
μή πως οἴνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
ἀλλήλους τρώσῃτε, καταισχύνητέ τε δαῖτα
καὶ μνηστῖν· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.

Ὡς φάτο· Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί·
 15 ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν·

Μαῖ', ἄγε δὴ μοι ἔρῃξον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
 ὄφρα κεν ἐς θάλαμον καταθείομαι ἔντεα πατρὸς
 καλά, τὰ μοι κατὰ οἶκον ἀκηδέα καπνὸς ἀμέρδει,
 πατρὸς ἀποικομένοιο· ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα·
 20 νῦν δ' ἐθέλω καταθέσθαι, ἵν' οὐ πυρὸς ἴξῃτ' αὐτμή.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια·
 αἶ γὰρ δὴ ποτε, τέκνον, ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο,
 οἴκου κήδεσθαι, καὶ κτήματα πάντα φυλάσσειν.
 ἀλλ' ἄγε, τίς τοι ἔπειτα μετοικομένη φάος οἴσει;
 25 δμῳάς δ' οὐκ εἷας προβλωσκέμεν, αἶ κεν ἔφαινον.

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἤνδα·
 ξεῖνος ὄδ'· οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξομαι, ὅς κεν ἐμῆς γε
 χοίνικος ἀπτηται, καὶ τηλόθεν εἰληλουθῶς.

Ὡς ἄρ' ἐφώνησεν· τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
 30 κλήϊσεν δὲ θύρας μεγάρων εὐναιεταόντων.

τῷ δ' ἄρ' ἀναΐξαντ' Ὀδυσσεὺς καὶ φαίδιμος υἱὸς
 ἐσφόρῃον κόρυθάς τε καὶ ἀσπίδας ὀμφαλοέσσας,
 ἔγχεά τ' ὀξύοντα· πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
 χρύσειον λίνχον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει.
 35 δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὄν πατέρ' αἴψα·

ὦ πάτερ, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὄρω-
 μαι·

ἔμπης μοι τοῖχοι μεγάρων, καλαί τε μεσόδμοι,
 εἰλάτιναί τε δοκοὶ καὶ κίονες ὑψόσ' ἔχοντες,
 φαίνοντ' ὀφθαλμοῖς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθρομένοιο.
 40 ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον, οἱ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

σίγα, καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε, μηδ' ἐρέεινε·
αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
ἀλλὰ σὺ μὲν κατάλεξαι· ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ,
ὄφρα κ' ἔτι δμῳᾶς καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζω·
ἢ δέ μ' ὀδυρομένη εἰρήσεται ἀμφὶς ἕκαστα.

45

Ὡς φάτο· Τηλέμαχος δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει
κείων ἐς θάλαμον, δαΐδων ὑπο λαμπομενάων,
ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.
ἔνθ' ἄρα καὶ τότε ἔλεκτο, καὶ Ἡῶ διὰν ἔμιμνεν.
αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.

50

Ἢ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἢ ἔχρυσέῃ Ἀφροδίτῃ.
τῇ παρὰ μὲν κλισίῃν πυρὶ κάτθεσαν, ἔνθ' ἄρ' ἔφιζεν,
διωτὴν ἐλέφαντι καὶ ἀργύρῳ· ἦν ποτε τέκτων
ποίησ' Ἰκμάλιος, καὶ ὑπὸ θοῆνυν ποσὶν ἦκεν,
προσφυε' ἐξ αὐτῆς, ὅθ' ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.
ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.
ἦλθον δὲ δμῳαὶ λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο.

60

αἱ δ' ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ἤρεον ἰδὲ τραπέζας,
καὶ δέπα, ἔνθεν ἄρ' ἄνδρες ὑπερμενέοντες ἔπινον·
πῦρ δ' ἀπὸ λαμπτήρων χαμάδις βάλλον· ἄλλα δ' ἐπ'
αὐτῶν

νήρησαν ξύλα πολλά, φόως ἔμεν' ἠδὲ θέρεσθαι.
ἢ δ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπτε Μελανθῶ δεύτερον αὖτις·

65

Ξεῖν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις διὰ νύκτα
δινεύων κατὰ οἶκον, ὀπιπτεύσεις δὲ γυναῖκας;

ἀλλ' ἔξελθε θύραζε, τάλαν, καὶ δαιτὸς ὄνησο·
ἢ τάχα καὶ δαλαῶ βεβλημένος εἰςθα θύραζε.

70 Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς·

δαιμονίη, τί μοι ὦδ' ἐπέχεις κεκοτηότι θυμῷ;
ἢ ὅτι δὴ ῥυπώω, κακὰ δὲ χροῖ εἴματα εἶμαι,
πτωχεύω δ' ἀνά δῆμον; ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.
τοιούτοι πτωχοὶ καὶ ἀλήμονες ἄνδρες ἔασιν.

75 καὶ γὰρ ἐγὼ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
ὄλβιος ἀφνειόν, καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτη,
τοίω ὁποῖος εἶοι, καὶ ὅτεν κεκρημένος ἔλθοι·
ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρῖοι, ἄλλα τε πολλά,
οἷσιν τ' εὖ ζῶουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.

80 ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων — ἦθελε γὰρ που —
τῷ νῦν μήποτε καὶ σύ, γύναι, ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσης
ἀγλαίην, τῇ νῦν γε μετὰ δμῶῃσι κέκασσαι·
μή πῶς τοι δέσποινα κοτεσσαμένη χαλεπήνη,
ἢ Ὀδυσσεὺς ἔλθῃ· ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα.

85 εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλωλε, καὶ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν,
ἀλλ' ἦδη παῖς τοῖος Ἀπόλλωνός γε ἔκητι,
Τηλέμαχος· τὸν δ' οὔτις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
λήθει ἀτασθάλλουσ'· ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐστίν.

Ὡς φάτο· τοῦ δ' ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια·
90 ἀμφίπολον δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἐκ τ' ὀνόμαζεν·

Πάντως, θαρσαλέη, κύνον ἄδδεές! οὔτι με λήθεις
ἔρδουσα μέγα ἔργον, ὃ σῆ κεφαλῇ ἀναμάξεις.
πάντα γὰρ εὖ ἤδησθ', ἐπεὶ ἐξ ἐμεῦ ἔκλυες αὐτῆς,
ὡς τὸν ξεῖνον ἔμελλον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν

95 ἀμφὶ πόσει εἴρεσθαι· ἐπεὶ πυνκινῶς ἀκάχημαι.

Ἡ ῥα, καὶ Εὐρυνόμην ταμίην πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 Εὐρυνόμη, φέρε δὴ δίφρον καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
 ὄφρα καθεζόμενος εἴπῃ ἔπος ἠδ' ἐπακούσῃ
 ὁ ξεῖνος ἐμέθεν· ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.

Ὡς ἔφαθ'· ἦ δὲ μάλ' ὀτραλέως κατέθηκε φέρουσα 100
 δίφρον εὐξεστον, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν·

ἔνθα καθέζει ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.

τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια·

Ξεῖνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή·
 τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆς; 105

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
 σεύς·

ὦ γύναι, οὐκ ἂν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
 νεϊκέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει·

ὥστε τευ ἦ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅστε θεουδῆς
 ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσω, 110

εὐδικίας ἀνέχησι· φέρησι δὲ γαῖα μέλαινα
 πυρούς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῶ,
 τίκει δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχει ἰχθύς,
 ἐξ εὐηγεσίης· ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.

τῷ ἐμὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετάλλα σῶ ἐνὶ οἴκῳ· 115

μηδ' ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
 μή μοι μᾶλλον θυμὸν ἐνιπλήσης ὀδυνάων,

μνησαμένῳ· μάλα δ' εἰμὶ πολύστονος. οὐδέ τί με χροῆ
 οἴκῳ ἐν ἄλλοτρίῳ γοόωντά τε μυρόμενόν τε
 ἦσθαι· ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεὶ· 120

μή τις μοι δμῶν νεμεσήσεται, ἠὲ σύγ' αὐτή,
 φῆ δὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνω.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·

- ξειν', ἤτοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν, εἶδός τε δέμας τε
 125 ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Πιόν εἰσανέβαινον
 Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
 εἰ κείνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύει,
 μεῖζόν κε κλέος εἶη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὔτω.
 νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
 130 [ὅσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
 Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
 οἳ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,
 οἳ μ' ἀεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.]
 τῷ οὔτε ξείνων ἐμπάζομαι, οὔθ' ἱκετάων,
 135 οὔτε τι κηρύκων, οἳ δημοεργοὶ ἔασιν·
 ἀλλ' Ὀδυσσῆ ποθέουσα, φίλον κατατήκομαι ἦτορ.
 οἳ δὲ γάμον σπεύδουσιν· ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.
 φᾶρος μὲν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων,
 στησαμένη μέγαν ἰστόν, ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,
 140 λεπτόν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' αὐτοῖς μετέειπον·
 κοῦροι, ἐμοὶ μνηστήρες, ἐπεὶ θάναε δῖος Ὀδυσσεύς,
 μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰσόκε φᾶρος
 ἐκτελέσω — μή μοι μεταμώνια νήματ' ὀληται —
 Δαέρτη ἦρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
 145 Μοῖρ' ὀλοή καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο·
 μήτις μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιιάδων νεμεσήση,
 αἳ κεν ἄτερ σπείρου κῆται, πολλὰ κτεατίσσας.
 ὣς ἐφάμην· τοῖσιν δ' ἐπεπέθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
 ἔνθα καὶ ἡματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἰστόν,
 150 νύκτας δ' ἀλλύεσκον, ἐπὴν δαΐδας παραθείμην.
 ὣς τρίστες μὲν ἔληθον ἐγὼ, καὶ ἔπειθον Ἀχαιοὺς·
 ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος, καὶ ἐπήλυθον ὦραι,

[μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἡματα πόλλ' ἐτελέσθη,]
καὶ τότε δὴ με, διὰ δμῳάς, κύννας οὐκ ἀλεγούσας,
εἶλον ἐπελθόντες, καὶ ὁμόκλησαν ἐπέεσσιν. 155

ὡς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα, καὶ οὐκ ἐθέλουσ', ὑπ' ἀνάγκης.
νῦν δ' οὐτ' ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον, οὔτε τιν' ἄλλην
μῆτιν ἔθ' εὐρίσκω· μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆες
γῆμασθ'. ἀσχαλάα δὲ πάϊς βίοτον κατεδόντων,
γιγνώσκων· ἦδη γὰρ ἀνὴρ οἶός τε μάλιστα 160
οἴκου κήδεσθαι, τῶντε Ζεὺς κῦδος ὀπάξει.

ἀλλὰ καὶ ὡς μοι εἶπε τεὸν γένος, ὀππόθεν ἔσσι·
οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἔσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
σεύς·

ᾧ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος, 165
οὐκέτ' ἀπολλήξεις τὸν ἐμὸν γόνον ἐξερέουσα;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω· ἦ μὲν μ' ἀχέεσσι γε δώσεις
πλείοσιν ἢ ἔχομαι· ἦ γὰρ δίκη, ὀππότε πάτρης
ἦς ἀπέησιν ἀνὴρ τόσσον χρόνον, ὅσσον ἐγὼ νῦν,
πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστι' ἀλώμενος, ἀλγεα πάσχων· 170
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω, ὃ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾶς.

Κρήτη τις γαῖ' ἐστί, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
καλὴ καὶ πείρα, περιόρῳτος· ἐν δ' ἀνθρώποι
πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόλῃες —
ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί, 175
ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύνδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε Πελασγοί —
τῆσι δ' ἐνὶ Κνωσός, μεγάλη πόλις· ἐνθα τὸ Μίνως
ἐννέωρος βασιλεὺς Διὸς μεγάλου ὀαριστῆς,
πατρὸς ἐμοῖο πατῆρ, μεγαθύμου Δευκαλίωνος. 180

- Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε καὶ Ἴδομενῆα ἄνακτα·
 ἄλλ' ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσιν Ἴλιον εἶσω
 ὤχεθ' ἅμ' Ἀτρεΐδῃσιν· ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Αἴθων,
 ὀπλότερος γενεῆ· ὁ δ' ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.
 185 ἔνθ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἰδόμην, καὶ ξείνια δῶκα.
 καὶ γὰρ τὸν Κρήτηνδε κατήγαγεν ἰς ἀνέμοιο,
 ἰέμενον Τροίηνδε, παραπλάγξασα Μαλειῶν·
 στήσσε δ' ἐν Ἀμνισῶ, ὅθι τε σπέος Εἰλειθυΐης,
 ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι· μόγις δ' ὑπάλυξεν ἀέλλας.
 190 αὐτίκα δ' Ἴδομενῆα μετάλλα, ἄστυδ' ἀνελθὼν·
 ξεῖνον γάρ οἱ ἔφασκε φίλον τ' ἔμεν' αἰδοῖόν τε.
 τῷ δ' ἤδη δεκάτη ἢ ἐνδεκάτη πέλεν ἠὼς
 οἰχομένῳ σὺν νηυσὶ κορωνίσιν Ἴλιον εἶσω.
 τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δῶματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα,
 195 ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἑόντων·
 καὶ οἷ, τοῖς τ' ἄλλοις ἐτάροις, οἱ ἅμ' αὐτῷ ἔποντο,
 δημόθεν ἄλφιτα δῶκα καὶ αἶθροπα οἶνον ἀγείρας,
 καὶ βοῦς ἱρεύσασθαι· ἵνα πλησαίαιτο θυμόν.
 ἔνθα δυνώδεκα μὲν μένον ἤματα δίοι Ἀχαιοί·
 200 εἶλει γὰρ Βορέης ἄνεμος μέγας, οὐδ' ἐπὶ γαίῃ
 εἶα ἴστασθαι· χαλεπὸς δέ τις ὄροσε δαίμων·
 τῇ τρισκαιδεκάτῃ δ' ἄνεμος πέσσε· τοὶ δ' ἀνάγοντο.
 Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων, ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 τῆς δ' ἄρ' ἀκουούσης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ χρῶς.
 205 ὥς δὲ χιῶν κατατήκει ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσι,
 ἦντ' Εὐρος κατέτηξεν, ἐπὴν Ζέφυρος καταχευῆ·
 τηκομένης δ' ἄρα τῆς ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες·
 ὥς τῆς τήκετο καλὰ παρήϊα δακρυχεούσης,
 κλαιούσης ἔον ἄνδρα παρήμενον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

θυμῶ μὲν γοόωσαν ἔην ἑλέαιρε γυναῖκα,
 ὄφθαλμοὶ δ' ὡσεὶ κέρα ἔστασαν, ἢ σίδηρος,
 ἀτρέμας ἐν βλεφάροισι· δόλω δ' ὄγε δάκρυα κεῦθεν.
 ἢ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
 ἕξαυτὶς μιν ἔπεσσι ἀμειβομένη προσέειπεν·

210

Νῦν μὲν δὴ σευ, ξεῖνέ γ', οἴω πειρήσεσθαι,
 εἰ ἔτεόν δὴ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισιν
 ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις.
 εἰπέ μοι, ὅπποῦ' ἄσσα περὶ χροῖ εἶματα ἔστο,
 αὐτός θ' οἶος ἔην, καὶ ἐταίρους, οἳ οἳ ἔποντο.

215

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ- 220
 σεύς·

ὦ γύναι, ἀργαλέον, τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἑόντα
 εἰπέμεν· ἦδη γάρ οἱ ἕικοστὸν ἔτος ἔστιν,
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης·
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω, ὡς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.

225

χλαῖναν πορφυρέην οὐλήν ἔχε δῖος Ὀδυσσεύς,
 διπλήν· αὐτὰρ οἳ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο
 ἀνλοῖσιν διδύμοισι· πάροικε δὲ δαίδαλον ἦεν·
 ἐν προτέροισι πόδεσσι κύων ἔχε ποικίλον ἑλλόν,
 ἀσπαίροντα λάων· τὸ δὲ θαυμάζεσκον ἅπαντες,
 ὡς οἳ χρύσειο ὄντες, ὃ μὲν λάε νεβρόν ἀπάγχων,
 αὐτὰρ ὃ, ἐκφυγέειν μεμαῶς, ἦσπαιρε πόδεσσιν.
 τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῖ σιγαλόεντα,
 οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κάτα ἰσχαλέοιο·

230

τῶς μὲν ἔην μαλακός· λαμπρὸς δ' ἦν, ἡἷλιος ὡς·
 ἢ μὲν πολλαὶ γ' αὐτὸν ἐθήσαντο γυναῖκες.
 ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλ्लεο σῆσιν.
 οὐκ οἶδ', εἰ τάδε ἔστο περὶ χροῖ οἴκοθ' Ὀδυσσεύς,

235

ἢ τις ἐταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι,
 ἢ τίς πον καὶ ξεῖνος· ἐπεὶ πολλοῖσιν Ὀδυσσεὺς
 240 ἔσκε φίλος· παῦροι γὰρ Ἀχαιῶν ἦσαν ὁμοῖοι.
 καὶ οἱ ἐγὼ χάλκειον ἄορ καὶ δίπλακα δῶκα
 καλήν, πορφυρέην, καὶ τερμύοντα χιτῶνα·
 αἰδοίως δ' ἀπέπεμπον εὐστέλμου ἐπὶ νηὸς.
 καὶ μὲν οἱ κήρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ
 245 εἶπετο· καὶ τὸν τοι μυθήσομαι, οἷος ἔην περ.
 γυρὸς ἐν ὁμοισιν, μελανόχρους, οὐλοκάρητος·
 Εὐρυβάτης δ' ὄνομ' ἔσκε· τίεν δέ μιν ἔσοχον ἄλλων
 ὦν ἐτάρων Ὀδυσσεύς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ἦδη.

Ὡς φάτο· τῇ δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ἡμερον ὥρσε γόοιο,
 250 σήματ' ἀναγνούσῃ, τὰ οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.
 ἢ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
 καὶ τότε μιν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπεν·

Νῦν μὲν δὴ μοι, ξεῖνε, πάρος περ εἰὼν ἐλεεινός,
 ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι φίλος τ' ἔση αἰδοῖός τε·
 255 αὐτὴ γὰρ τάδε εἶματ' ἐγὼ πόρον, οἷ' ἀγορεύεις,
 πτύξασ' ἐκ θαλάμου· περόνην τ' ἐπέθηκα φαινήν,
 κείνω ἄγαλμ' ἔμεναι· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις,
 οἴκαδε νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ κοίλης ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς
 260 ὥχετ', ἐποπόμενος Κακοῖλιον οὐκ ὀνομαστήν.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
 σεύς·

ὦ γύναι αἰδοίη Λαέρτιάδεω Ὀδυσῆος,
 μηκέτι νῦν χροῖα καλὸν ἐναίρεο, μηδέ τι θυμὸν
 τῆκε, πόσιν γοόωσα· νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδέν·
 265 καὶ γὰρ τίς τ' ἄλλοῖον ὀδύρεται ἄνδρ' ὀλέσασα

κουρίδιον, τῷ τέκνα τέκη φιλότητι μιγεῖσα,
 ἢ Ὀδυσῆϊ, ὃν φασὶ θεοῖς ἐναλίγκιον εἶναι.
 ἀλλὰ γόου μὲν παῦσαι, ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον·
 νημερτέως γάρ τοι μυθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
 ὡς ἤδη Ὀδυσῆος ἐγὼ περὶ νόστου ἄκουσα, 270
 ἄγχοῦ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίοιι δῆμον,
 ζωοῦ· αὐτὰρ ἄγει κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά,
 αἰτίζων ἀνὰ δῆμον· ἀτὰρ ἐρίηρας ἑταίρους
 ὤλεσε, καὶ νῆα γλαφυρὴν, ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 Θρινακίης ἀπο νήσου ἰών· ὀδύσαντο γὰρ αὐτῷ 275
 Ζεὺς τε καὶ Ἥλιος· τοῦ γὰρ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
 οἱ μὲν πάντες ὄλοντο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ·
 τὸν δ' ἄρ' ἐπὶ τρόπιος νεὸς ἔκβαλε κῦμ' ἐπὶ χέρσον,
 Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἱ ἀγχίθεοι γεγάασιν·
 οἱ δὲ μιν πέρι κῆρι, θεὸν ὡς, τιμήσαντο, 280
 καὶ οἱ πολλὰ δόσαν, πέμπειν τέ μιν ἠθέλον αὐτοῖ
 οἴκαδ' ἀπήμαντον. καὶ κεν πάλαι ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς
 ἦην· ἀλλ' ἄρα οἱ τόγε κέρδιον εἴσατο θυμῷ,
 χρήματ' ἀγυρτάζειν πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἰόντι·
 ὡς περὶ κέρδεα πολλὰ καταθνητῶν ἀνθρώπων 285
 οἶδ' Ὀδυσσεὺς· οὐδ' ἂν τις ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.
 ὡς μοι Θεσπρωτῶν βασιλεὺς μυθήσατο Φείδων·
 ὤμνε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
 νῆα κατειρύνσθαι, καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν' ἑταίρους,
 οἱ δὲ μιν πέμπουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν. 290
 ἀλλ' ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε· τύχησε χάρ' ἐρχομένη νηὺς
 ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
 καὶ μοι κτήματ' ἔδειξεν, ὅσα ξυναγείρατ' Ὀδυσσεὺς·
 καὶ νῦν κεν ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι·

- 295 τόσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κείτο ἀνακτος.
 τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
 ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλήν ἐπακούσαι,
 ὅπως νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
 ἦδη δὲν ἀπεών, ἢ ἀμφαδόν, ἢ κρυφιδόν.
- 300 ὡς ὁ μὲν οὕτως ἐστὶ σόος, καὶ ἐλεύσεται ἦδη
 ἀγχι μάλ'. οὐδ' ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
 δηρὸν ἀπεσσεῖται· ἔμπης δέ τοι ὄρκια δώσω.
 ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα, θεῶν ὑπάτος καὶ ἄριστος,
 ἰστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω·
- 305 ἦ μὲν τοι τάδε πάντα τελείεται, ὡς ἀγορεύω.
 τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς·
 τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἴσταμένοιο.
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 αἶ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἶη·
- 310 τῶ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε, πολλά τε δῶρα,
 ἔξ ἑμεῦ, ὡς ἂν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
 ἀλλὰ μοι ᾧδ' ἀνὰ θυμὸν οἶεται, ὡς ἔσεται περ.
 οὔτ' Ὀδυσσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται, οὔτε σὺ πομπῆς
 τεύξῃ· ἐπεὶ οὐ τοῖοι σημάντορες εἰς' ἐνὶ οἴκῳ,
- 315 οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, εἶποτ' ἔην γε,
 ξείνους αἰδοίους ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.
 ἀλλὰ μιν, ἀμφίπολοι, ἀπονίψατε, κάτθετε δ' εὐνήν
 δέμνια καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,
 ὡς κ' εὖ θαλπιόων χρυσόθρονον Ἥῳ ἵκηται.
- 320 ἦ ᾧθεν δὲ μάλ' ἦρι λοέσσαι τε χρῆσαι τε,
 ὡς κ' ἔνδον παρὰ Τηλεμάχῳ δείπνοιο μέδεται
 ἡμενος ἐν μεγάρῳ· τῶ δ' ἄλγιον, ὅς κεν ἐκείνων
 τοῦτον ἀνιάξῃ θυμοφθόρος· οὐδέ τι ἔργον

ἐνθάδ' ἔτι πρήξει, μάλα περ κεχολωμένος αἰνῶς.
 πῶς γὰρ ἐμεῦ σύ, ξεῖνε, δαήσεαι, εἴ τι γυναικῶν 325
 ἀλλάων περίειμι νόον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν,
 εἴ κεν ἀϋσταλέος, κακὰ εἰμένος, ἐν μεγάροισιν
 δαινύη; ἄνθρωποι δὲ μινυθᾶδιοι τελέθουσιν.
 ὃς μὲν ἀπηνῆς αὐτὸς ἔη, καὶ ἀπηνέα εἰδῆ,
 τῷ δὲ καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλγε' ὀπίσσω 330
 ζῶν· ἄτάρ τεθνεῶτί γ' ἐφεψιόωνται ἅπαντες·
 ὃς δ' ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔη, καὶ ἀμύμονα εἰδῆ,
 τοῦ μὲν τε κλέος εὐρὺν διὰ ξεῖνοι φορέουσιν
 πάντας ἐπ' ἀνθρώπους· πολλοὶ τὲ μιν ἐσθλὸν ἔειπον.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ- 335
 σεύς·

ᾧ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
 ἦτοι ἐμοὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα
 ἤχθεθ', ὅτε πρῶτον Κρήτης ὄρεα νιφόεντα
 νοσφισάμην ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
 κεῖω δ', ὡς τὸ πάρος περ ἀϋπνους νύκτας ἴανον. 340
 πολλὰς γὰρ δὴ νύκτας ἀεικελίῳ ἐνὶ κοίτῃ
 ἄεσα, καὶ τ' ἀνέμεινα εὐθρονον Ἡῶ διαν.
 οὐδέ τί μοι ποδάνιπτρα ποδῶν ἐπιήρανα θυμῷ
 γίγνεται· οὐδὲ γυνή ποδὸς ἀψεται ἡμετέροιο
 τάων, αἴ τοι δῶμα κάτα δρήστειραι ἔασιν, 345
 εἰ μή τις γρηῖς ἐστὶ παλαιή, κέδν' εἰδυῖα,
 ἣτις δὴ τέτληκε τόσα φρεσίν, ὅσσα τ' ἐγὼ περ·
 τήνδε δ' ἂν οὐ φθονέοιμι ποδῶν ἀψασθαι ἐμεῖο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 ξεῖνε φίλ', οὐ γὰρ πᾶν τις ἀνήρ πεπνυμένος ᾧδὲ 350
 ξείωνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα·

- ὡς σὺ μάλ' εὐφραδέως πεπνυμένα πάντ' ἀγορεύεις·
 ἔστι δέ μοι γρη῏ς, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχουσα,
 ἢ κεῖνον δύστηνον εὖ τρέφειν ἢ δ' ἀτίταλλεν,
 355 δεξαμένη χεῖρεσσ', ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ,
 ἢ σε πόδας νίψει, ὀλιγηπελεύουσά περ ἔμπης.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἀνστάσα, περίφρων Εὐρύκλεια,
 νίψον σοῖο ἀνακτος ὀμήλικα· καὶ που Ὀδυσσεὺς
 ἤδη τοῖόςδ' ἐστὶ πόδας, τοῖος δέ τε χεῖρας·
 360 αἴψα γάρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρησάσκουσιν.
 Ὡς ἄρ' ἔφη· γρη῏ς δὲ κατέσχετο χερσὶ πρόσωπα,
 δάκρυα δ' ἔκβαλε θερμά, ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν ἔειπεν·
 Ὡ μοι ἐγὼ σέο, τέκνον, ἀμήχανος· ἦ σε περὶ Ζεὺς
 ἀνθρώπων ἤχθηρε θεοῦδέα θυμὸν ἔχοντα.
 365 οὐ γάρ πώ τις τόσσα βροτῶν Διὶ τερπικεραίνω
 πίονα μηρὶ' ἔκη', οὐδ' ἑξαίτους ἑκατόμβας,
 ὅσσα σὺ τῶ ἐδίδως, ἀρώμενος ἕως ἴκοιο
 γῆράς τε λιπαρόν, θρέψαιό τε φαιδιμον νιόν·
 νῦν δέ τοι οἶω πάμπαν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ —
 370 οὕτω που καὶ κείνῳ ἐφειψιόωντο γυναῖκες
 ξείνων τηλεδαπῶν, ὅτε τευ κλυτὰ δῶμαθ' ἴκοιτο,
 ὡς σέθεν αἰ κύνες αἶδε καθεψιόωνται ἅπασαι·
 τάων νῦν λώβην τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀλεείνων,
 οὐκ ἕαζς νίθειν· ἐμὲ δ' οὐκ ἀέκουσαν ἀνώγει
 375 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
 τῶ σε πόδας νίψω, ἅμα τ' αὐτῆς Πηνελοπέης
 καὶ σέθεν εἶνεκ'· ἐπεὶ μοι ὀρώρεται ἔνδοθι θυμὸς
 κήδεσιν. ἀλλ' ἄγε νῦν ξυνίει ἔπος, ὅ,τι κεν εἴπω·
 πολλοὶ δὴ ξεῖνοι ταλαπείριοι ἐνθάδ' ἴκοντο,
 380 ἀλλ' οὐπω τινά φημι εἰκότα ὧδε ἰδέσθαι,

ὡς σὺ δέμας, φωνήν τε πόδας τ', Ὀδυσῆϊ ἔοικας.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

ᾧ γρηῦ, οὕτω φασίν, ὅσοι ἴδον ὄφθαλμοῖσιν
 ἡμέας ἀμφοτέρους, μάλα εἰκέλω ἀλλήλουιν
 ἔμμεναι ὡς σὺ περ αὐτὴ ἐπιφρονέουσ' ἀγορευέεις. 385

Ὡς ἄρ' ἔφη γρηῦς δὲ λέβηθ' ἔλε παμφανόωντα,
 τῷ πόδας ἐξαπένιζεν, ὕδωρ δ' ἐνεχεύατο πουλὺ
 ψυχρόν· ἔπειτα δὲ θερμόν ἐπήφυσεν. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς·

ἴξεν ἐπ' ἐσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότον ἐτράπειτ' αἶψα·
 αὐτίκα γὰρ κατα θυμὸν οἴσατο, μή εἰ λαβοῦσα 390
 οὐλήν ἀμφράσσαιτο, καὶ ἀμφοδὰ ἔργα γένοιτο.

νίξε δ' ἄρ' ἄσπον ἰοῦσα ἀναχθ' ἐόν· αὐτίκα δ' ἔγνω
 οὐλήν, τὴν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῶ ὀδόντι,
 Παρηγσόνδ' ἐλθόντα, μετ' Αὐτόλνκόν τε καὶ υἱας,
 μητρὸς ἑῆς πατέρ' ἐσθλόν, ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο 395
 κλεπτοσύνη θ' ὄρκω τε· θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν,
 Ἐρμείας· τῷ γὰρ κεχαρισμένα μηρία καῖεν
 ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων· ὃ δέ οἱ προφρων ἄμ' ὀπήδει.

Αὐτόλνκος δ' ἐλθὼν Ἰθάκης ἐς πτόνα δῆμον,
 παῖδα νέον γεγαῶτα κίχησατο θυγατέρος ἧς· 400
 τὸν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γοννασι θῆκεν,
 πανομένω δόρποιο· ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

Αὐτόλνκ', αὐτὸς νῦν ὄνομ' εὔρεο, ὅττι κε θείης
 παιδὸς παιδὶ φίλῳ· πολυαρητος δέ τοι ἔστιν.

Τὴν δ' αὖτ' Αὐτόλνκος ἀπαμείβετο, φώνησέν τε· 405
 γαμβρὸς ἐμὸς, θυγάτηρ τε, τίθεσθ' ὄνομ', ὅττι κεν
 εἶπω·

πολλοῖσιν γὰρ ἔγωγε ὕδυσσάμενος τόδ' ἱκάνω,
 ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξίν, ἀνὰ χθόνα πουλυβότειραν·
 τῷ δ' Ὀδυσσεὺς ὄνομ' ἔστω ἐπώνυμον. αὐτὰρ ἔγωγε,

410 ὅππότε ἂν ἠβήσας μητρῷον ἐς μέγα δῶμα
 ἔλθῃ Παρνησόνδ', ὅθι πού μοι κτήματ' ἔασιν·
 τῶν οἱ ἐγὼ δώσω, καὶ μιν χαίροντ' ἀποπέμψω.

Τῶν ἔνεκ' ἦλθ' Ὀδυσσεύς, ἵνα οἱ πόροι ἀγλαὰ δῶρα.
 τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο

415 χερσίν τ' ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μελιχίοισιν·
 μήτηρ δ' Ἀμφιθέη μητρός, περιφῦσ' Ὀδυσῆϊ,
 κύσσ' ἄρα μιν κεφαλὴν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.

Αὐτόλυκος δ' υἱοῖσιν ἐκέκλετο κυδαλίμοισιν,
 δεῖπνον ἐφοπλίσσαι· τοὶ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν·

420 αὐτίκα δ' εἰσάγαγον βοῦν ἄρσενά πενταέτηρον·
 τὸν δέρον, ἄμφί θ' ἔπον, καὶ μιν διέχευαν ἅπαντα,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πείραν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὄπτησάν τε περιφραδέως, δάσσαντό τε μοίρας.

ὣς τότε μὲν πρόπαν ἤμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
 425 δαίνυντ'· οὐδέ τι θυμὸς ἐδέυετο δαιτὸς εἴσης.
 ἤμος δ' ἠέλιος κατέδν, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
 δὴ τότε κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἔλοντο.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 βάν ῥ' ἴμεν ἐς Θήρην, ἡμὲν κύνες, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ

430 υἱέες Αὐτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἦεν· αἰπὺ δ' ὄρος προσέβαν καταειμένον ὕλη
 Παρνησοῦ· τάχα δ' ἱκανὸν πτύχας ἠνεμοέσσας.

Ἥλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἄρούρας,
 ἐξ ἀκαλαρῶρείταιο βαθυρῶόου Ὠκεανοῖο.

435 οἱ δ' ἐς βῆσαν ἱκανὸν ἐπακτῆρες· πρὸ δ' ἄρ' αὐτῶν

ἴχνι' ἐρευνῶντες κύνες ἦϊσαν· αὐτὰρ ὀπισθεν
 νίεες Ἀυτολύκου· μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἦϊεν ἄγχι κυνῶν, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
 ἔνθα δ' ἄρ' ἐν λόχμῃ πυκνῇ κατέκειτο μέγας σῦς.
 τὴν μὲν ἄρ' οὐτ' ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων, 440
 οὔτε μιν Ἥλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,
 οὔτ' ὄμβρος περάσκει διαμπερές· ὡς ἄρα πυκνή
 ἦεν· ἀτὰρ φύλλων ἐνέην χύσις ἦλιθα πολλή.
 τὸν δ' ἀνδρῶν τε κυνῶν τε περὶ κτύπος ἦλθε ποδοῦν,
 ὡς ἐπάγοντες ἐπῆσαν· ὁ δ' ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο, 445
 φριξας εὖ λοφίην, πῦρ δ' ὄφθαλμοῖσι δεδορκώς,
 στή ῥ' αὐτῶν σχεδόθεν· ὁ δ' ἄρα πρόωιστος Ὀδυσ-
 σεὺς

ἔσσυτ', ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείῃ,
 οὐτάμεναι μεμαῶς· ὁ δὲ μιν φθάμενος ἔλασεν σῦς,
 γουνὸς ὑπερ· πολλὸν δὲ διήφυσε σαρκὸς ὀδόντι 450
 λικριφὶς αἶξας, οὐδ' ὀστέον ἴκετο φωτός.
 τὸν δ' Ὀδυσσεὺς οὔτησε τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
 ἀντικρὺ δὲ διήλθε φαινοῦ δουρὸς ἀκωκή·
 καδ' ἔπεσ' ἐν κονίησι μακῶν, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἀυτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο· 455
 ὠτειλὴν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἀντιθέοιο,
 δῆσαν ἐπισταμένως· ἐπαοιδῇ δ' αἶμα κελαινὸν
 ἔσχεθον· αἶψα δ' ἴκοντο φίλου πρὸς δῶματα πατρός.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἀυτολύκός τε καὶ νίεες Ἀυτολύκοιο
 εὖ ἰησάμενοι, ἦδ' ἀγλαὰ δῶρα πορόντες, 460
 καρπαλίμως χαίροντα φίλην χαίροντες ἔπεμπον
 εἰς Ἰθάκην· τῷ μὲν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
 χαῖρον νοστήσαντι, καὶ ἐξερέεινον ἕκαστα,

οὐλήν ὅ,τι πάθοι· ὁ δ' ἄρα σφίσιν εὖ κατέλεξεν,
 465 ὥς μιν θηρεύοντ' ἔλασεν σὺς λευκῶ ὀδόντι,
 Παρηγόσονδ' ἐλθόντα σὺν νιάσιν Ἀντολύνκοιο.

Τὴν γρηῦς χεῖρεςσι καταπρηγέσσι λαβοῦσα,
 γνῶ ὅ' ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι·
 ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη· κανάχησε δὲ χαλκίος,
 470 ἄψ δ' ἐτέρωσ' ἐκλίθη· τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυσθ' ὕδωρ.
 τὴν δ' ἅμα χάσμα καὶ ἄλγος ἔλε φρένα· τῶ δέ οἱ ὄσσε
 δακρυόφι πλησθεν· θαλερῆ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
 ἄψαμένη δὲ γενείου Ὀδυσσῆα προσέειπεν·

Ἦ μάλ' Ὀδυσσεὺς ἐσσι, φίλον τέκος· οὐδέ σ' ἔγωγε
 475 πρὶν ἔγνω, πρὶν πάντα ἄνακτ' ἐμὸν ἀμφαφάσθαι.

Ἦ, καὶ Πηνελόπειαν ἐσέδρακεν ὄφθαλμοῖσιν,
 πεφραδέειν ἐθέλουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἔοντα.
 ἦ δ' οὐτ' ἀθροῆσαι δύνατ' ἀντίη, οὔτε νοῆσαι·
 τῇ γὰρ Ἀθηναίη νόον ἔτραπεν· ἀντάρ' Ὀδυσσεὺς
 480 χεῖρ' ἐπιμασσάμενος φάρυγος λάβε δεξιτερῆσιν,
 τῇ δ' ἐτέρῃ ἔθεν ἄσπον ἐρύσσατο, φώνησέν τε·

Μαῖα, τίη μ' ἐθέλεις ὀλέσαι; σὺ δέ μ' ἔτροφες αὐτῇ
 τῶ σῶ ἐπὶ μαζῶ· νῦν δ' ἄλγεα πολλὰ μογήσας
 ἤλυθον εἰκοστῶ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.

485 ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθης, καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῶ,
 σίγα, μήτις τ' ἄλλος ἐνὶ μεγάροισι πύθηται.

ᾧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 εἴ χ' ὑπ' ἐμοίγε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆσας ἀγανούς,
 οὐδὲ τροφοῦ οὔσης σεῦ ἀφέξομαι, ὅππότε ἂν ἄλλας
 490 δμωὰς ἐν μεγάροισιν ἐμοῖς κτείνωμι γυναικάς.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια·
 τέκνον ἐμὸν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων!

οἷσθα μὲν, οἷον ἐμὸν μένος ἔμπεδον, οὐδ' ἐπιεικτόν·
ἔξω δ', ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος ἢ σίδηρος.

ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν· 495

εἴ χ' ὑπὸ σοίγε θεὸς δαμάσῃ μνησιτῆρας ἄγανούς,
δὴ τότε τοι καταλέξω ἐνὶ μεγάροισι γυναικάς,
αἱ τὲ σ' ἀτιμάζουσι, καὶ αἱ νηλιτεῖς εἰσίν.

Τῆν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

μαῖα, τίη δὲ σὺ τὰς μυθήσεται; οὐδέ τί σε χροή. 500

εὖ νυ καὶ αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι καὶ εἶσομ' ἐκάστην·

ἄλλ' ἔχε σιγῇ μῦθον, ἐπίστρεψον δὲ θεοῖσιν.

Ὡς ἄρ' ἔφη· γρη῏ς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
οἰσομένη ποδάνιπτρα· τὰ γὰρ πρότερό' ἔκχυντο πάντα.

αὐτὰρ ἐπεὶ νίψεν τε καὶ ἤλειψεν λίπ' ἐλαίῳ, 505

αὐτὶς ἄρ' ἄσσοτέρω πυρὸς ἔλκετο δίφρον Ὀδυσσεύς

θερσόμενος, οὐλὴν δὲ κατὰ ῥακέεσσι κάλυψεν.

τοῖσι δὲ μύθων ἤρχε περίφρων Πηνελόπεια·

Ξεῖνε, τὸ μὲν σ' ἔτι τυτθὸν ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή·

καὶ γὰρ δὴ κοίτοιο τάχ' ἔσσεται ἠδέος ὤρη, 510

ὄντινά γ' ὕπνος ἔλοι γλυκερὸς, καὶ κηδόμενόν περ.

αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ πένθος ἀμέτρητον πόρε δαίμων·

ἡματα μὲν γὰρ τέρπομ' ὀδυρομένη, γοόωσα,

ἔς τ' ἐμὰ ἔργ' ὀρόωσα καὶ ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ·

αὐτὰρ ἐπὴν νύξ' ἔλθη, ἔλησί τε κοῖτος ἅπαντας, 515

κεῖμαι ἐνὶ λέκτρῳ, πυκιναὶ δὲ μοι ἀμφ' ἀδινὸν κῆρ

ὄξειαι μελεδῶναι ὀδυρομένην ἐρέθουσιν.

ὡς δ' ὅτε Πανδαρέου κόρη, χλωρηῖς Ἀηδών,

καλὸν ἀεΐδῃσιν, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,

δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκνωῖσιν, 520

- ἦτε θαμὰ τροπῶσα χέει πολυηχέα φωνήν,
 παῖδ' ὀλοφυρομένην Ἴτυλον φίλον, ὃν ποτε χαλκῶ
 κτεῖνε δι' ἀφραδίας, κοῦρον Ζήθιοιο ἀνακτος·
 ὣς καὶ ἐμοὶ δίχα θυμὸς ὀρώρεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
 525 ἢ ἐ μὲν ἄρα παρὰ παιδί, καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσω,
 κτήσιν ἐμήν, δμῶάς τε καὶ ὑπερφερές μέγα δῶμα,
 εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος, δήμοιό τε φῆμιν·
 ἢ ἤδη ἄμ' ἐπωμαι Ἀχαιῶν ὅστις ἀριστος
 μνάται ἐνὶ μεγάροισι, πορῶν ἀπερείσια ἔδνα.
 530 παῖς δ' ἐμός, ἕως μὲν ἔην ἔτι νήπιος ἠδὲ χαλίσρων,
 γήμασθ' οὐ μ' εἶα πόσιος κατὰ δῶμα λιποῦσαν·
 νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας ἐστί, καὶ ἤβης μέτρον ἰκάνει,
 καὶ δὴ μ' ἀρᾶται πάλιν ἐλθέμεν ἐκ μεγάροιο,
 κτήσιος ἀσχαλῶν, τήν οἱ κατέδουσιν Ἀχαιοί.
 535 ἀλλ' ἄγε μοι τὸν ὄνειρον ὑπόκριται, καὶ ἀκουσον.
 χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἐείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
 ἐξ ὕδατος, καὶ τέ σφιν ἰαίνομαι εἰσορόωσα·
 ἐλθῶν δ' ἐξ ὄρεος μέγας αἰετὸς ἀγκυλοχελῆς
 πᾶσι κατ' ἀνχένας ἦξε, καὶ ἔκτανεν· οἱ δ' ἐκέχυντο
 540 ἀθρόοι ἐν μεγάροις· ὁ δ' ἐς αἰθέρα διὰν ἀέρθη.
 αὐτὰρ ἐγὼ κλαῖον καὶ ἐκώκων, ἐν περ ὄνειρον·
 ἀμφὶ δ' ἐμ' ἠγερέθοντο εὐπλοκαμῖδες Ἀχαιοί,
 οἴκτρ' ὀλοφυρομένην, ὃ μοι αἰετὸς ἔκτανε χῆνας.
 ἄψ δ' ἐλθῶν κατ' ἄρ' ἕξει ἐπὶ προὔχοντι μελάθρῳ·
 545 φωνῆ δὲ βροτῆ κατερήνυε, φώνησέν τε·
 Θάρσει, Ἰκαρίου κούρη τηλεκλειτοῖο·
 οὐκ ὄναρ, ἀλλ' ὑπαρ ἐσθλόν, ὃ τοι τετελεσμένον ἔσται.
 χῆνες μὲν μνησιτῆρες· ἐγὼ δέ τοι αἰετὸς ὄρνις
 ἦα πάρος, νῦν αὖτε τεὸς πόσις εἰλήλουθα,

ὅς πᾶσι μνησιτῆρσιν ἀεικέα πότμον ἐφήσω. 550

Ὡς ἔφατ'· αὐτὰρ ἐμὲ μελιηδῆς ὕπνος ἀνήκεν.
παπτήνασα δὲ χῆνας ἐνὶ μεγάροισι νόησα,
πυρὸν ἐρεπτομένους παρὰ πύελον, ἦχι πάρος περ.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

ὦ γύναι, οὕτως ἔστιν ὑποκρίνασθαι ὄνειρον, 555

ἄλλη ἀποκλίναντ'· ἐπειὴ ῥά τοι αὐτὸς Ὀδυσσεύς
πέφραδ', ὅπως τελείει· μνησιτῆρσι δὲ φαίνεται ὄλεθρος
πᾶσι μάλ'· οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ Κῆρας ἀλύξει.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
ξεῖν', ἦτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι 560

γίγνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισιν.

δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηγῶν εἰσὶν ὄνείρων·

αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχεται, αἱ δ' ἐλέφαντι·

τῶν οἱ μὲν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,

οἱ δ' ἐλεφαίρονται, ἔπε' ἀκράαντα φέροντες· 565

οἱ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,

οἱ δ' ἔτυμα κραίνουσι, βροτῶν ὅτε κέν τις ἴδηται.

ἀλλ' ἐμοὶ οὐκ ἐντεῦθεν οἶομαι αἶνόν ὄνειρον

ἐλθέμεν· ἢ κ' ἀσπαστόν ἐμοὶ καὶ παιδὶ γένοιτο.

ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺν δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν· 570

ἦδε δὴ ἦώς εἰσι δυσώνυμος, ἢ μ' Ὀδυσῆος

οἴκου ἀποσχῆσει· νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον,

τοὺς πελέκεας, τοὺς κείνος ἐνὶ μεγάροισιν ἐοῖσιν

ἴστασ' ἐξείης, δρυόχους ὡς, δώδεκα πάντας·

στάς δ' ὄγε πολλὸν ἀνευθε, διαρρήπτασκεν οἶστόν. 575

νῦν δὲ μνησιτῆρεσσιν ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω·

ὅς δέ κε ῥήϊτατ' ἐντανύσῃ βίον ἐν παλάμησιν,

καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
 τῷ κεν ἄμ' ἐσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα
 580 κουρίδιον, μάλα καλὸν, ἐνίπλειον βίότιο·
 τοῦ ποτὲ μεμνήσεσθαι οἶομαι, ἔν περ ὄνειρῳ.

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
 μηκέτι νῦν ἀνάβαλλε δόμοις ἐνι τούτῳ ἀεθλον·
 585 πρὶν γάρ τοι πολύμητις ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,
 πρὶν τούτους τόδε τόξον εὖξοον ἀμφαφύωντας
 νευρὴν τ' ἐντανύσαι, διοϊστεύσαι τε σιδήρου.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 εἴ κ' ἐθέλοις μοι, ξεῖνε, παρήμενος ἐν μεγάροισιν
 590 τέρπειν, οὐ κέ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
 ἀλλ' οὐ γάρ πως ἔστιν ἀὔπνους ἔμμεναι αἰεὶ
 ἀνθρώπους· ἐπὶ γάρ τοι ἐκάστω μοῖραν ἔθηκεαν
 ἀθάνατοι θνητοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
 ἀλλ' ἦτοι μὲν ἐγὼν, ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα,

595 λέξομαι εἰς εὐνήν, ἣ μοι στονόεσσα τέτυκται,
 αἰεὶ δάκρυσ' ἔμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεύς
 ὄχετ', ἐποψόμενος Κακοῖλιον οὐκ ὀνομαστήν.
 ἐνθα κε λεξαίμην· σὺ δὲ λέξεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ,
 ἣ χαμάδις στορέσας, ἦτοι κατὰ δέμνια θένταν.

600 Ὡς εἰποῦσ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
 οὐκ οἶη· ἅμα τῆγε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλα.
 ἐς δ' ὑπερῶ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν,
 κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν· ὄφρα οἱ ὕπνον
 ἠδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλανκῶπις Ἀθήνη.